Mentamálaráðið

Dagfesting:	03. juni 2026
Mál nr.:	26/11916
Málsviðgjørt:	TVR/AJ
Ummælistíð:	Skrivið frá/til
Eftirkannað:	Lógartænastan dagfestir

Uppskot til

Løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um Tjóðpall Føroya og stuðul til leiklist v.m.
(Flyta stuðulin til yrkisleiklist til Mentanargrunn Landsins og aðrar smærri broytingar)

§ 1

Í løgtingslóg nr. 68 frá 2. mai 2003 um Tjóðpall Føroya og stuðul til leiklist v.m. verða gjørdar hesar broytingar:

1. Í § 1, stk. 1, § 4, stk. 3, § 8, stk. 1, 2. pkt. og § 10 verður "landsstýrismanninum" broytt til: "landsstýrisfólkinum".

2. Í § 2, stk. 1, § 4, stk. 6 og § 13, stk. 1 verður "Landsstýrismaðurin" broytt til: "Landsstýrisfólkið".

3. § 4, stk. 4 verður strikað.
Stk. 5 og 6 verða eftir hetta stk. 4 og 5.

4. Í § 9, stk. 1 verður "Landsstýrismanninum" broytt til: "Landsstýrisfólkinum".

5. § 11 verður strikað, og í staðin verður sett:

"**§ 11.** Mentanargrunnur Landsins tekur avgerð um stuðul til yrkisleiklist, sbr. stk. 2.
Stk. 2. At meta um umsóknir og at gera tilmæli til Mentanargrunn Landsins setir Mentanargrunnur Landsins tveir ráðgevar og tvey varafólk eftir tilmæli frá Faknevndini sambært § 12.
Stk. 3. Ráðgevarnir og varafólk teirra skulu hava formligar førleikar og viðkomandi fakligar royndir til tess at meta um stuðulsumsóknir, og ráðgevarnir og varafólk teirra mugu ikki hava fíggjarlig ella persónlig áhugamál í umsóknunum. Varafólk kemur í staðin, um ráðgevi er ógegnigur ella fær forfall.
Stk. 4. Ráðgevar kunnu í mesta lagi sita í 2 ár á rað. Eftir 12 mánaðir skal ein nýggjur ráðgevi setast, soleiðis at somu ráðgevar í mesta lagi arbeiða saman í 12 mánaðir.
Stk. 5. Stuðul kann latast feløgum, bólkum og einstaklingum, ið reka leiklistaligt virksemi, til leikrit,

tónasmíð, leikstjórn, framførslur, keyp av útbúnaði, verkætlanir, skeið, keyp av sakkønari hjálp og annað leiklistavirksemi.”

6. § 12 verður strikað og í staðin verður sett:

“*Faknevndin*

§ 12. Mentanargrunnur Landsins setir Faknevndina eftir tilmæli frá Leikarafelag Føroya og Palllistafelag Føroya, ið mæla til hvør sín lim í Faknevndina.
Stk. 2. Faknevndin eftirmetir hvørt umsóknarumfar saman við ráðgevunum og Mentanargrunni Landsins.”

§ 2

Stk. 1. Henda løgtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

3.1. Orsakir til uppskotið

Til tess at tryggja armslongd frá politisku skipanini verður skotið upp at umskipa leistin fyri stuðli til yrkisleiklist soleiðis, at tað frameftir verður Mentanargrunnur Landsins, sum eftir tilmæli frá sakkønum ráðgevum fer at taka avgerðir um stuðul til yrkisleiklist.

Mentanargrunnurin umsitur frammanundan eina rød av stuðulsskipanum. Seinast varð filmsstuðulin, ið fyrr lá hjá landsstýrisfólkinum, fluttur til Mentanargrunnin at umsita. Eins og filmsjáttanin skal stuðulin til yrkisleiklistina hava sína egnu stuðulsjáttan á fíggjarlógini, soleiðis at skilnaður er millum hesa játtan og aðrar játtanir, ið Mentanargrunnurin umsitur.

Við uppskotinum fær Leiklistaráðið betri umstøður at hugsavna seg um virksemið á Tjóðpallinum saman við stjóranum. Tá skal orka ikki brúkast til at meta um verkætlanir hjá fríyrkisbólkum o.ø. og at gera tilmæli til landsstýrisfólkið um stuðul, samstundis sum armslongdin verður tryggjað.

1.2. Galdandi lóggáva

Sambært løgtingslóg um Tjóðpall Føroya og stuðul til leiklist v.m. er tað Leiklistaráðið á Tjóðpallinum, ið ger tilmæli til landsstýrisfólkið um stuðul til yrkisleiklist, sbr. § 11 í lógini. Í Leiklistaráðnum sita tvey umboð fyri landsstýrið, eitt umboð fyri ávikavist Tórshavnar býráð, Leikarafelag Føroya, LISA, Meginfelag áhugaleikara Føroya og eitt starvsfólkaumboð fyri Tjóðpall Føroya. Stjórin á Tjóðpallinum er skrivari hjá Leiklistaráðnum.

Mentanargrunnur Landsins umsitur í løtuni stuðul til verkætlanir, útgávur, týðing, føroyskt framleitt tilfar til børn og ung, íverksetan, listafólkalønir, starvsløn og mentanarligt virksemi sum heild sambært kunngerð um Mentanargrunn Landsins. Harumframt umsitur Mentanargrunnur Landsins filmsstuðulin sambært kunngerð um film, ið er heimilað í løgtingslóg um stuðul til mentan og list v.m.

1.3. Endamálið við uppskotinum
Endamálið við uppskotinum er at tryggja armslongd og fakligar førleikar, tá ið stuðul skal latast til yrkisleiklist, so tí verður skotið upp, at Mentanargrunnur Landsins fer at umsita stuðulin til yrkisleiklist. Samsvarandi fyrisitingarligu venjuni skal stuðul kunna latast feløgum, bólkum og einstaklingum, ið reka yrkisleiklistaligt virksemi, til leikrit, tónasmíð, leikstjórn, framførslur av eitt nú sjónleiki, dansi, opera o.líkn, keyp av útbúnaði, verkætlanir, skeið, keyp av sakkønari hjálp og annað leiklistavirksemi.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum
Armslongdin til politiska myndugleikan verður tryggjað, soleiðis at tað í framtíðini verður Mentanargrunnur Landsins heldur enn landsstýrisfólkið, ið formliga tekur avgerð um stuðul til yrkisleiklist eftir tilmæli frá einari sakkønari faknevnd.

1.5. Ummæli og ummælisskjal
Uppskotið er sent hesum pørtum til ummælis:

Tjóðpalli Føroya
Leiklistaráðnum
Leikarafelag Føroya
Palllistafelag Føroya
Listafólkasambandi Føroya
Meginfelag áhugaleikara Føroya
Mentanargrunni Landsins
Stjórnarráðunum

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur
Á fíggjarlógini fyri 2026 hækkaði játtanin til Mentanargrunnin við 300 tús. kr. sum avleiðing av, at stuðulin til yrkisleiklist eftir ætlanskuldi flytast úr Mentamálaráðnum til Mentanargrunnin at umsita. Tó bleiv lógin tikin aftur vegna ósemju um innihaldið í uppskotinum, og tískil burdi tað ikki verið tørvur á øktari játtan til endamálið.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur
Fyri landið hevur uppskotið tær umsitingarligu avleiðingar, at landsstýrisfólkið og umsitingin hjá landsstýrisfólkinum ikki skulu viðgera tilmæli frá Leiklistaráðnum um stuðul til yrkisleiklist og møguligar kærur og klagur í tí sambandi. Leiklistaráðið fær betri stundir at virka sum stýri og arbeiða við at menna Tjóðpallin, meðan tað verður nakað av øktari umsiting hjá Mentanargrunninum, sum tað tó er lagt upp fyri á fíggjarlógini fyri 2026. Mentanargrunnurin hevur harumframt eina fakskipan og eina journalskipan, ið gera tað lættari at umsita enn hjá

Leiklistaráðnum, ið ikki hevur nakað skrivstovuhald uttan tað, at stjórin er skrivari hjá Leiklistaráðnum. Eisini verður tað lættari hjá umsøkjarum at søkja talgilt.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna
Mett verður ikki, at uppskotið hevur avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið
Mett verður ikki, at uppskotið hevur avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum
Mett verður ikki, at uppskotið hevur avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir
Uppskotið verður mett at hava jaligar avleiðingar fyri fríyrkisbólkarnar, tí tað verður lættari at søkja umvegis fakskipanina hjá Mentanargrunninum, eins og armslongd verður tryggjað í mun til politisku skipanina.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum
Mett verður ikki, at uppskotið er fevnt av nøkrum millumtjóðasáttmála.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

3) Hoyvíkssáttmálin
Mett verður ikki, at uppskotið hevur avleiðingar fyri Hoyvíkssáttmálan.

2) Evropeiski mannarættindasáttmálan, EMRS
Mett verður ikki, at uppskotið hevur avleiðingar fyri EMRS.

3) Sáttmáli Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek
Mett verður ikki, at uppskotið hevur avleiðingar fyri Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek.

2.9. Markaforðingar
Ongar kendar markaforðingar eru á økinum.

2.10. Revsing, fyrisitingarligar sektir, pantiheimildir ella onnur størri inntriv
Uppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, fyrisitingarligar sektir, pantiheimildir ella onnur størri inntriv.

2.11. Skattir og avgjøld
Uppskotið hevur ongar ásetingar um skattir og avgjøld.

2.12. Gjøld
Uppskotið hevur ongar ásetingar um gjøld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið likamligum ella løgfrøðiligum persónum skyldur?
Uppskotið áleggur ikki likamligum ella løgfrøðiligum persónum skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunur?
Uppskotið leggur heimildina at taka avgerðir um yrkisleiklist til Mentanargrunn Landsins.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?
Nei.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?
Nei.

2.17. Talvan: Yvirlit yvir avleiðingarnar av lógaruppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Nei	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greinina

Til nr. 1-2 og 4
Broytingin broytir heitið "landsstýrismaður" og bendingar av tí til "landsstýrisfólk" og bendingar av tí.

Til nr. 3
Av tí at ásetingin ásetti, at Leiklistaráðið ger tilmæli til landsstýrismannin um stuðul til yrkisleiklist, og at uppgávan frameftir verður flutt til Mentanargrunn Landsins, verður § 4, stk. 4 strikað. Stk. 5 og 6 verða eftir hetta stk. 4 og 5.

Til nr. 5
Mentanargrunnurin kemur í staðið hjá landsstýrisfólkinum. Tó skal Mentanargrunnurin tryggja sær, at avgerðirnar byggja á viðkomandi fakligar førleikar. Tískil verður skotið upp, at avgerðirnar hjá Mentanargrunninum um stuðul til yrkisleiklist verða tiknar eftir tilmæli frá tveimum ráðgevum, ið Mentanargrunnurin tilnevnir eftir tilmæli frá Faknevndini sambært § 12. Ráðgevararnir skulu hava formligar førleikar og viðkomandi royndir innan leiklist í breiðari merking, tað veri seg innan sjónleik, leikstjórn, dans, opera o.s.fr.

Til nr. 6
Skotið verður upp, at áður galdandi § 12 verður strikað. Ásetingin ásetir, at Leiklistaráðið ger uppskot til fíggjarætlan fyri stuðli til yrkisleiklist komandi fíggjarár at senda landsstýrismanninum innan 1. mai árið fyri ætlanarárið. Ásetingin gevur onga meining longur, tí virksemið verður flutt til Mentanargrunn Landsins, so at gamla Leiklistaráðið fyri Tjóðpallin einki fer at hava við stuðulin til yrkisleiklist at gera í eftir lógarbroytingina. Harumframt skal Mentanargrunnur Landsins, eins og allir aðrir stovnar, gera frágreiðingar um sítt virksemi í sambandi við fíggjarlóg, og tískil er talan um lóggávu, ið er fevnd av øðrum reglum. Av tí sama verður skotið upp, at galdandi § 12 verður strikað og orðað av nýggjum.

Nýggja § 12 er ein áseting um, at Mentanargrunnur Landsins skal seta Faknevndina, ið skal meta um innkomnu umsóknirnar. Hetta er fyri at tryggja fakligan førleika í metingini. Sami leistur verður brúktur til filmsstuðulin. Faknevndin skal saman við Mentanargrunninum og ráðgevunum eftirmeta hvørt umsóknarumfar.

Til § 2
Gildiskomuáseting.

Mentamálaráðið, xx. juni 2026.

Bárður á Lakjuni
landsstýrismaður

/ Poul Geert Hansen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:
Fylgiskjal 1: Javntekstur